

100 merkin mittaisia tekstejä voi tarjota
atti Kalliokoski (esimies), Juha Akkanen,
teessa hs.fi/periaatelinja.

Jaana Savolainen

KOLUMNI

jaana.savolainen@hs.fi

Kirjoittaja on HS:n pääkirjoitustoimittaja.

Vaatteen alkuperää on yhä vaikea jäljittää

Kun kaupasta voi ostaa vaatteita muutamalla eurolla, on helppo unohtaa, että myös halpa t-paita on vaatinut paljon työtä ja kuluttanut luonnonvaroja. Raskas työ puuvillapelloilla, tehtaissa ja ompelimoissa on siirretty niin kauas, että harva meistä tietää, millaisissa oloissa vaatteitamme valmistetaan tai mitä jälkiä tuotanto jättää ympäristöön.

Ylen dokumentisarjassa *Verta, hikeä ja t-paitoja* neljä suomalaista nuorta osallistuu vaatteiden tuotannon eri vaiheisiin Myanmarissa. Nuoret ovat jollain tavalla tekemisissä vaatealan kanssa työssään. He huomaavat varsin pian, etteivät itse jaksaisi esimerkiksi kuivatella puuvillaa kuuman auringon alla – ja vielä mitättömän pienellä palkalla.

Dokumentti tarjoaa suomalaiselle kuluttajalle ainutlaatuisen tilaisuuden nähdä, millainen tuotantoketju omienkin vaatteiden taustalla voi olla.

VIELÄ 1980-luvulla suomalaiset ostivat suomalaisista kaupoista enimmäkseen Suomessa valmistettuja vaatteita. Seuraavalla vuosikymmenellä alkoi maailmantalouden voimakas globalisaatio, joka on kiihtynyt 2000-luvulla. Syntyi kansainvälinen työnjako sen mukaan, mitä on edullisinta tuottaa missäkin päin maailmaa.

Suomessa on edelleen iso joukko tekstiili- ja vaatetusalan yrityksiä, eikä ihan kaikki valmistuskaan ole siirtynyt maasta pois. Suomalaisissa tehtaissa on neulokoneita, jotka valmistavat esimerkiksi villapaitoja, sukia ja t-paitoja. Kankaita, kuten pellavaisia kodintekstiilejä, valmistetaan jonkin verran.

Julkisesta keskustelusta voisi helposti päätellä, että pikamuoti ja hillitön shoppailu olisivat myös Suomessa laaja ongelma. Se voi olla ongelma joillekin yksilöille, mutta tuskin enemmistölle. Kyselytutkimusten mukaan suomalaiset käyttävät edelleen vaateostoksiin keskimäärin vähemmän rahaa kuin useimpien muiden teollisuusmaiden asukkaat.

SUOMALAISEN suosituin vaatekauppa on verkkokaupan ohella ruokamarket tai jokin ison kansainvälisen ketjun kauppa. Ostopäätöksessä näyttää painavan erityisen paljon halpa hinta mutta myös ostamisen helppous.

Vaatevalmistuksen vastuullisuudesta on aika ajoin keskusteltu paljonkin, mutta pitkien tuotantoketjujen jäljittäminen on kuluttajalle vaikeaa. Moni vaatevalmistaja on

toki herännyt vastuullisuuteen, ja erilaisia merkintöjä ekologisesta tai eettisestä tuotannosta on kehitetty.

Kuluttajan on kuitenkin näiden merkintöjen perusteella vaikea tietää, mikä oikeasti on vastuullista ja mikä ei. Jokaisella ketjulla voi olla omat kriteerinsä merkeille.

YKSI tuottajamaiden riskiluokitusten järjestelmä on Amfori BSCI, jota kauppa ja teollisuus voivat käyttää. Sen avulla voi esimerkiksi varmistaa, ettei alihankkija käytä lapsityövoimaa. Tässä riskiluokituksessa Myanmar on yksi heikoimmin sijoituvista maista.

Viime aikoina vaatetuotantoa on siirretty esimerkiksi Kiinasta Itä-Euroopan maihin, koska lähempänä myyntimarkkinoita pystytään hallitsemaan paremmin tuotannon määrää suhteessa kysyntään.

Varsinkin isoilta kansainvälisiltä vaateketjuilta voi vaatia vastuullisuutta, koska niillä on suurten tuotantovolyymien ansiosta myös paljon valtaa ja mahdollisuuksia vaikuttaa tuotantomaiden olosuhteisiin.

Vaatteita voisi lainata.

VAADETUOTANNOLLA on myös iso ympäristöjälki. Pelkästään puuvillan viljely vaatii paljon peltomaata ja kuluttaa luonnonvaroja, kuten vettä.

Muutamassa vuodessa vaatetusala onkin herännyt etsimään kuumeisesti uusia ja ympäristöystävällisempiä kuituja. Suomessakin niitä kehitetään vaikkapa sellusta.

Esimerkiksi jyväsyläläinen Spinova on kehittänyt tekstiilikuitua puuselluloosasta ja maatalousjätteen sellusta. Fortumin kanssa Spinova on kokeillut kuidun valmistusta myös vehnän oljista.

Infinited Fiber kehittää selluloosakuitua tekstiilijätteestä. Raaka-ainevaihtoehtona on myös kierrätyskartonkia. Valmistuksessa kuluu vettä, kemikaaleja ja energiaa vähemmän kuin perinteisessä puuvillatuotannossa.

Kaupungeissa asuvilla on usein pienet kodit ja vähän säilytystilaa. Vaatteiden omistamisen sijaan niiden lainaaminen voi olla uusi trendi. H&M kokeilee jo Tukholmassa tiedostaville kuluttajille Conscious Exclusive -sarjan vaatteiden maksullista lainausta. Gina Tricot oli jo aiemmin aloittanut Göteborgissa juhla-vaatteiden lainauksen.